

Fylkesmannen i Trøndelag
Daniel Bergamelli
Postboks 2600
7734 STEINKJER

Deres ref.: 2019/1089

Vår ref.: 19/238

Vår dato: 03.10.2019

Saksbehandler: Mari Pleyrn // Forebygging- og
deltakelseskantoret

Adgang til å justere innvilget stønadsbeløp uten endringsvedtak

Det vises til brev 29.07.19. Arbeids- og velferdsdirektoratet beklager at det har tatt noe tid å få besvart henvendelsen.

Dere viser til tilfeller der NAV-kantoret fatter et vedtak om økonomisk stønad for en lengre periode, eksempelvis tre måneder, basert på en vurdering av behovet på søknadstidspunktet. Videre at der tjenestemottakere har varierende inntekt, må inntekten dokumenteres hver måned. I noen tilfeller vil større inntekt i en periode enn det som lå til grunn for vurdering på søknadspunktet føre til at NAV-kantoret vil vurdere å sette ned eller stanse stønadsutbetalingen.

Dere stiller spørsmål ved hvilke muligheter NAV-kantoret har til å endre innvilget stønadsbeløp før utbetaling uten å fatte endringsvedtak. Dere skisserer flere alternative løsninger. Vi mener situasjon C gir grunnlag for det som må bli riktig praktisering av denne problemstillingen.

Innledningsvis vil vi vise til at praksis med såkalte «inntil»-vedtak er uheldig, og vil understreke at retten til å få vurdert stønadsbehovet sitt også omfatter retten til å få vurdert og utmålt et stønadsbeløp.

Hvis inntekten som er lagt til grunn for det opprinnelige vedtaket endres, medfører det at NAV-kantoret kan foreta en ny vurdering av stønadsbehovet etter sosialtjenesteloven § 18. Endringsadgangen vil i disse tilfellene fremgå av vedtaket selv jf. forvaltningsloven § 35, 5. ledd. Det er en forutsetning at informasjon om konsekvensene av endring i økonomisk situasjon og NAV-kantoret sin mulighet til endring av vedtaket fremkommer på en klar og utvetydig måte.

NAV // ARBEIDS- OG VELFERDS DIREKTORATET // FOREBYGGING- OG DELTAKELSESKANTORET

Postadresse: Postboks 5 St. Olavs plass // 0130 Oslo

E-post: arbeids.og.velferdsdirektoratet@nav.no

www.nav.no //

Beslutningen om at det opprinnelige vedtaket endres er avgjørende for den enkeltes rettigheter og plikter, og skal fattes som enkeltvedtak, se forvaltningsloven § 2 b. Endringsvedtaket kan påklages til Fylkesmannen, og det vises til rundskrivets omtale til sosialtjenesteloven § 47.

Vi vurderer at skriftlig forhåndsvarsel i disse tilfellene kan unnlates fordi vedkommende tjenestemottaker allerede i det opprinnelige vedtaket skal være varslet om at endringer i inntekt vil kunne ha betydning for retten til stønad jf. forvaltningsloven § 16 tredje ledd bokstav c).

NAV-kontoret skal foreta en konkret og individuell vurdering av tjenestemottakers behov, og det kan være forhold ved tjenestemottakers situasjon som gjør at det opprinnelige vedtaket ikke skal endres til tross for at det eksempelvis har kommet penger inn på konto hos vedkommende en gitt periode. Selv om skriftlig forhåndsvarsel kan unnlates, er det avgjørende at tjenestemottaker informeres om at NAV-kontoret vurderer å endre vedtaket og at vedkommende kan få fremsette sine kommentarer til det før et vedtak endres. NAV-kontoret må nedtegne og journalføre de tilbakemeldinger tjenestemottaker gir og hvilke vurderinger som ligger til grunn for en eventuell endring.

Med hilsen

Tormod Moland
kontorleder
Forebygging- og deltakelseskontoret

Mari Pleym
seniorrådgiver
Forebygging- og deltakelseskontoret

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur

Kopi til

Fylkesmannen i Agder
Fylkesmannen i Innlandet
Fylkesmannen i Møre og Romsdal
Fylkesmannen i Nordland
Fylkesmannen i Oslo og Viken
Fylkesmannen i Rogaland
Fylkesmannen i Troms og Finnmark
Fylkesmannen i Vestfold og Telemark
Fylkesmannen i Vestland
Statens helsetilsyn

Arbeids- og velferdsdirektoratet
Postboks 5 St. Olavs plass
0130 OSLO

Saksbehandler, innvalgstelefon
Daniel Bergamelli, 73 19 93 38

Anmodning om tolkningsuttalelse: Adgangen til å justere innvilget stønadsbeløp uten endringsvedtak

Fylkesmannen i Trøndelag ber Arbeids- og velferdsdirektoratet om en avklaring av følgende spørsmål:

- **Hvilke muligheter har NAV-kontoret for å endre innvilget stønadsbeløp før utbetaling uten å fatte endringsvedtak?**

Bakgrunnen for spørsmålet

Mange kommuner og NAV-kontor henvender seg til Fylkesmannen med spørsmål om de kan justere et innvilget stønadsbeløp på bakgrunn av søkers inntekter, uten å fatte endringsvedtak etter forvaltningsloven § 35. Spørsmålet er om NAV-kontoret har en slik mulighet, og i så fall hvordan de må gå frem.

Eksempel på saksgang:

1. NAV-kontoret fatter vedtak om økonomisk stønad for måned 1, 2 og 3, basert på en økonomisk beregning foretatt i måned 0.
2. NAV-kontoret tar forbehold i vedtaket om at innvilget beløp kan endres eller falle bort ved endrede inntekter. NAV-kontoret krever samtidig at bruker dokumenterer inntekten sin i måned 1 før utbetaling i måned 2, og inntekten i måned 2 før utbetaling i måned 3.
3. Bruker dokumenterer inntekten sin, for eksempel ved å levere kontoutskrift. Bruker har en høyere inntekt i måned 1 enn NAV-kontoret har lagt til grunn i sine beregninger, for eksempel på grunn av variabel arbeidsinntekt eller ny inntekt, som bostøtte, skatt til gode eller arv.
4. NAV-kontoret endrer utbetalingen for måned 2 til et lavere beløp eller utbetaler ikke stønad i det hele tatt, fordi bruker er mer/helt økonomisk selvhjulpen denne måneden.
5. Bruker blir overrasket når stønaden i måned 2 blir lavere enn i måned 1 eller uteblir helt.

Etter Fylkesmannens vurdering har spørsmålet flere mulige løsninger:

- A. NAV-kontoret kan justere ned utbetalingen eller la være å utbetale stønad for måned 2 i medhold av vedtaket. De trenger ikke fatte endringsvedtak.

- B. NAV-kontoret kan justere ned utbetalingen i medhold av vedtaket, men må fatte endringsvedtak hvis utbetalingen faller bort.
- C. NAV-kontoret må fatte endringsvedtak før utbetalingen kan justeres ned eller falle bort for måned 2.
- D. NAV-kontoret har ikke hjemmel for å fatte endringsvedtak på grunn av slike forhold. De må derfor fatte vedtak for én måned om gangen hvis de ønsker muligheten til å ta hensyn til variable eller nye inntekter hver måned.

Hvis alternativ A:

- Spiller det noen rolle hvordan vedtaket er formulert? For eksempel innvilge stønad «*inntil*» et visst beløp eller ta forbehold om at «*all inntekt vil bli trukket fra krone for krone*».
- Hvordan kan NAV-kontoret sikre at de tar høyde for eventuelle nye eller økte livsoppholdsutgifter?
- Har NAV-kontoret plikt til å varsle tjenestemottaker før justeringen? Siden det ikke er snakk om å fatte nytt enkeltvedtak, gjelder ikke reglene i forvaltningsloven om forhåndsvarsling.

Hvis alternativ B:

- Hva er begrunnelsen for at situasjonen med helt og delvis bortfall av stønaden kan/skal forskjellsbehandles?
- Se også spørsmålene til alternativ A og C.

Hvis alternativ C:

- Må NAV-kontoret sende skriftlig forhåndsvarsel etter forvaltningsloven § 16?
 - Hvis ikke: Hva er hjemmelen for unntak?
- Hvilken hjemmel i § 35 er aktuell?
 - Hvis endringsadgangen må følge av «*vedtaket selv*»; hvor konkret må forbeholdet være formulert?

Hvis alternativ D:

- Hvordan henger dette sammen med adgangen til å iverksette konsekvenser for vilkårsbrudd? Siden vilkårsbrudd ikke kan gis konsekvenser for fremtidige vedtak, bør vedtak med vilkår forutsetningsvis fattes for en noe lengre tidsperiode.

Hvis ingen av alternativene er riktige, ber vi direktoratet om en mest mulig utførlig beskrivelse av riktig praktisering.

Vår vurdering

Til orientering sendte Fylkesmannen i Sør-Trøndelag en uttalelse til alle kommuner og NAV-kontor i regionen 21.12.2016 (se vedlegg).

Vi har diskutert denne uttalelsen internt i det nye embetet i Trøndelag, og er usikre på om uttalelsen gir uttrykk for gjeldende rett. Vi ber derfor direktoratet om en avklaring, slik at vi så snart som mulig kan korrigere eventuelle feil og misforståelser hos våre kommuner.

Med hilsen

Margrethe Taule (e.f.)
seksjonsleder
Oppvekst- og velferdsavdelingen

Daniel Bergamelli
juridisk seniorrådgiver
Oppvekst- og velferdsavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg

1 Uttalelse fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag datert 21.12.2016

Bergamelli, Daniel

Emne: Spørsmål om variabel inntekt og behov for supplerende økonomisk stønad

Fra: Lindseth, Grethe

Sendt: 21. desember 2016 12:21

Til: 'Ann-Christin Fredriksen' <ann-christin.fredriksen@nav.no>; 'Arnt Hove' <arnt.hove@nav.no>; 'Carl-Tore.Ellingsen.Ness@nav.no' <Carl-Tore.Ellingsen.Ness@nav.no>; 'Dahlen, Sølvi Margrethe (Solvi.Margrethe.Dahlen@nav.no)' <Solvi.Margrethe.Dahlen@nav.no>; 'Dordi Haugen' <dordi.haugen@nav.no>; 'Elin Reppe' <elin.reppe@nav.no>; 'Eskil Strøm' <eskil.strom@nav.no>; 'Kari Høve' <kari.hove@nav.no>; 'Larsen, Ann Kristin' <Ann.Kristin.Larsen@nav.no>; 'Leif Tore Smedås (leif.tore.smedas@nav.no)' <leif.tore.smedas@nav.no>; 'Liv Marit Røstad' <liv.marit.rostad@nav.no>; 'Liv.A.Bagoien.Lamvik@nav.no' <Liv.A.Bagoien.Lamvik@nav.no>; 'roar.aune2@nav.no' <roar.aune2@nav.no>; 'Skevik, Unni Valla' <Unni.Valla.Skevik@nav.no>; 'SØDAHL, OLA (OLA.SOD AHL@nav.no)' <OLA.SOD AHL@nav.no>
Kopi: 'Fossen, Heidi (Heidi.Fossen@nav.no)' <Heidi.Fossen@nav.no>; *FMST Kommuner i ST <fmstkommunerist@fylkesmannen.no>

Emne: Spørsmål om variabel inntekt og behov for supplerende økonomisk stønad

Til NAV-kontor i Sør-Trøndelag

Kopi til kommunene, NAV Sør-Trøndelag

Spørsmål om variabel inntekt og behov for supplerende økonomisk stønad

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag viser til spørsmål om saker der vedtak om økonomisk stønad er fattet for en periode utover én måned, og der søker har variabel arbeidsinntekt.

Lovens utgangspunktet er at vedtak skal oppfylles etter sitt innhold, og at eventuelle justeringer av innholdet krever et nytt vedtak (omgjøring etter forvaltningsloven § 35). Det oppstår en problemstilling der NAV-kontoret innvilger stønad for en lengre periode basert på usikker inntektssituasjon, og der bruker får mer i inntekt f.eks. påfølgende måned. Flere NAV-kontor har i slike situasjoner en praksis på at ekstraintekt trekkes fra krone for krone, slik at bruker ikke får utbetalt beløpet slik det fremkommer av vedtaket. NAV-kontorene opplyser om et behov for å kunne fatte vedtak for f.eks. en tremånedersperiode, også for personer med variabel inntekt. Hvis de må fatte vedtak hver måned (enten nye vedtak eller månedlige omgjøringsvedtak – sistnevnte forutsetter i tillegg forhåndsvarsel og anledning til å uttale seg) opplyses det at dette vil føre til lengre saksbehandlingstid for alle søknader utenom hastesaker. Fylkesmannen har undersøkt nærmere hva som kreves av NAV-kontorene på dette feltet.

Dersom det er hensiktsmessig kan NAV-kontoret fatte vedtak av noe varighet selv om inntektssituasjonen kan endre seg noe i løpet av perioden. Som eksempel kan nevnes at vedtak med varighet ca 3 måneder er fornuftig, mens 5-6 måneder eller mer er for lenge. Bruker må bli godt informert i vedtaket og for hver måned, for eksempel ved at det står et konkret beløp til utbetaling for den første måneden og et beløp for hver av de andre månedene, med mulighet for fratrukk etter innlevert dokumentasjon om inntekt i den måneden. Vedtaket fungerer da som et forhåndsvarsel for ev. endring for påfølgende måneder. Dette er ikke et vilkår etter § 20, men behovsvurdering etter § 18. For å hindre automatisk utbetaling kan det være at saksbehandler må huke av for vilkår i datasystemet, som så 'avhukes' når dokumentasjon er levert, men dette er en datateknisk løsning som ikke gjør at det er et vilkår etter § 20. Denne måten å gjøre det på gjelder en kjent inntekt, for eksempel at bruker mottar supplerende til en varierende inntekt. Det kan ikke gjøres generelt 'hvis det dukker opp noen midler', eller ved mulighet for større utbetalinger som tilbakebetalt skatt eller feriepenger, da er det stans og ev. nytt vedtak.

Oppsummert vil dette si at NAV kan endre beløpet som utbetales fra kronebeløpet som er innvilget i vedtak uten at det fattes vedtak om omgjøring, og at det innvilges stønad på inntil kr X basert på nåværende situasjon. NAV tar deretter kontakt med bruker før neste utbetaling, får dokumentert inntekt og høre om vedkommende har nye eller

større utgifter siden sist. NAV utbetaler deretter inntil-beløpet minus eventuell ekstraintekter pluss eventuelle ekstrautgifter. Dette er å anse som dokumentasjon av behov og ikke vilkår etter § 20.

Det ovennevnte gjelder også i de tilfellene der inntekt fullt ut overstiger innvilget stønad, slik at det ikke blir utbetalt stønad denne måneden (f.eks. tilbakebetaling på skatt eller feriepenger), og det er ikke nødvendig å fatte nytt vedtak om stans i slike tilfeller.

Vi ber om at eposten videresendes aktuelle veiledere.

Med vennlig hilsen

Grethe Lindseth

seniorrådgiver

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Telefon: 73 19 91 82

Mobil: 402 11 574

grethe.lindseth@fylkesmannen.no

www.fylkesmannen.no/st

Tenk på miljøet før du skriver ut denne eposten